

Јасмина Кнежевић

Јавна библиотека „Бора Станковић”, Врање
knezevic.jasmina71@gmail.com

УДК 02-057.52(497.11)"2020"

616.98:578.834(100)"2020"

РАД ОД КУЋЕ ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ

Сажетак: Услед ванредног стања и мера физичког дистанцирања, огроман део нашег свакодневног живота и рада пренео се у онлајн окружење. Поједини сегменти библиотечко-информационе делатности, нарочито део који се односи на коришћење дигиталних платформи и пласирање информација преко друштвених мрежа, испоставили су се као витални у време пандемије. С обзиром на то да су активности библиотекара на друштвеним мрежама изазвале пажњу, пласирани садржаји наишли су на одобравање свих наших корисника (од најмлађег узраста, школске деце и студената, до категорије најстаријих корисника). Виртуелни сусрети са корисницима, као нови начин комуникације, прихваћени су, а библиотекари су још једном показали висок степен друштвене одговорности, солидарности и емпатије. Циљ рада је да се иницијално утврди како је COVID-19 утицао на посао и живот током пандемије, да пружи увид у ефикасност рада од куће током трајања ванредног стања, да идентификује могућности за побољшање пословања и промену радног окружења.

Кључне речи: пандемија, рад од куће, библиотеке, библиотекари, COVID 19.

Увод

Пандемија¹ коронавируса узрокује промене у досадашњем начину живота за већину светског становништва у свакодневним активностима, као и у дугорочној пројекцији, која је нужно уздрмана развојем догађаја. Свакако, тешко је у данима пандемије предвиђати које промене ће имати најзначајнији одјек у животима људи када она прође. Ипак, трендови у начину рада, самим радним односима, представљају један од аспеката који ће проћи драматичне промене, а рад као такав увек захтева анализу.

---

¹ Пандемија (од грчких речи *παν* (сви) и *δημος* (народ)) је епидемија заразне болести која се шири кроз популацију људи једне веће области, континента или целог света. Пандемија заразне болести је оболевање од заразне болести која прелази државне границе и шири се на већи део света или свет у целини, угрожавајући људе у свим захваћеним подручјима.

У пост-индустријским друштвима,² као идеалу којем се приближавају не само најбогатије земље, једна од мера која је преузета у борби против вируса је и рад од куће. Радницима, који због природе свога рада могу да обављају посао од куће, сугерисано је да тако и поступе. Ова мера јасно помаже у сузбијању вируса, а битно је нагласити да су се запослени прилично брзо прилагодили изазову који она намеће. Након увођења ванредног стања³ на територији целе Србије, Влада је донела низ мера у циљу контроле ширења вируса. Препознајући физичку дистанцу као кључни инструмент у спречавању ширења заразе, све мере су се, у својој основи, заснивале на смањењу кретања и међусобног контакта грађана. То је произвело директне промене у животима свих људи, а нарочито запослених и послодаваца који су се нашли у потпуно новој ситуацији. Владина *Уредба о организацији рада послодавца за време ванредног стања*⁴ прописала је да су послодавци дужни да омогуће запосленима обављање послова ван просторија послодавца, односно рад на даљину, или рад од куће у свим ситуацијама у којима је то могуће. Ове новине су се односиле и на библиотеке. Рад од куће представља иновацију и изазов за све (или већину), па и нас, библиотекаре.

Рад од куће и библиотеке у Србији

Иако је Србија у светском врху по броју „слободњака”, онлајн

² Давне 1974. године социолог Даниел Бел описао је да развој индустријског друштва иде ка „централној улози теоријског знања, као извора иновација и креирања политике”, што је назвао постиндустријско друштво. Његова процена постала је стварност већ 90-их година, када друштвени и економски односи у развијеним информационим државама постају утемељени углавном на производњи и потрошњи информација и услуга уместо робе.

³ Ванредно стање регулисано је Уставом као посебна околност у којој „јавна опасност угрожава опстанак државе и грађана”. Закон о одбрани ближе уређује шта значи ова опасност, па наводи: Ванредно стање је стање јавне опасности у којем је угрожен опстанак државе или грађана, а последица је војних или невојних изазова, ризика и претњи безбедности. При овоме треба имати у виду да се невојни изазови, ризици и претње безбедности испољавају у облику: тероризма, организованог криминала, корупције, елементарних непогода, техничко-технолошких и других несрећа и опасност.

⁴ У дану када је проглашено ванредно стање на територији наше земље, 15. марта, усвојене су и две уредбе о мерама за време ванредног стања, којима се уводе одређена ограничења права грађана. Прва уредба је општег карактера и односи се на, примера ради, забрану свих окупљања у затвореном простору и одлагање изборних радњи. Друга уредба се специфично односи на организовање рада послодавца за време ванредног стања (*Сл. гласник РС*, бр.31/2020).

фриленсера⁵ по глави становника, због епидемије⁶ корона вируса,⁷ хиљаде људи у земљи по први пут радило је од куће.⁸ Како наводе, Србија има скоро четири дигитална радника на 1000 становника. За фриленсере, ово је само још једна радна недеља, али за новајлије на овом терену (попут библиотекара), дневна рутина се потпуно променила.⁹ Пандемија, односно епидемија наметнула је ограничења у нашим животима и раду, па су због тога, нажалост, затворена и врата већине библиотека широм наше земље.

Ово изазовно раздобље за читаву планету и сложене друштвене околности, у којима је приоритет сачувати здравље људи, ипак, нису омеле српске библиотекарке да изнађу начине за чување везе са својим члановима, али и са најудаљенијим корисницима и пратиоцима преко бројних дигиталних платформи. За све послове који морају да се обављају у седишту или другим пословним и организационим јединицама послодавца, послодавац је био у обавези да предузме све превентивне и заштитне мере како би за своје запослене, у датим условима, обезбедио здраве и безбедне услове рада. Такође, Уредба прописује да је за време ванредног стања послодавац дужан да омогући запосленима обављање послова ван просторија послодавца (рад на даљину и рад од куће), на свим радним местима на којима је могуће организовати такав рад у складу са могућностима. Велики број институција, међу којима су и библиотеке, у складу са Уредбом, увео је рад од куће као редован начин рада у нередовним околностима. Отворила су се бројна питања у вези са правилним поступањем и суштинском поштовању законом задатих процедура.

5 Фриленсер је особа која обавља посао по уговору за одређену компанију. Фриленсери су особе које не трпе стандардно радно време, воле да раде од куће и бирају пројекте. Међу фриленсерима највише је програмера, дизајнера и других стручњака, а најчешћи послодавци су стране компаније.

6 Епидемија (грчки: *επι*-над, изнад и *демос*-народ, људи) је изненадно повећање случајева неке заразне болести у људској популацији у одређеном простору, које битно прераста очекиван број случајева (инциденцију) у истој популацији. Епидемичне болести су између осталог колера, грип, тифус и куга. По правилу ради се увек о инфективним болестима.

7 Нови корона вирус који се појавио 2019. године назван је SARS-CoV-2. Откривен је у Кини крајем 2019. Ради се о новом соју корона вируса који пре није био откривен код људи. Болест узрокована тим вирусом назива се COVID-19.

8 Србија је 11. земља у свету и четврта у Европи по броју људи који раде од куће, како показују истраживање о раду путем интернета, које је у децембру 2018. објавио Окфордски институт за интернет <http://www.ox.ac.uk/> (преузето 6. 5. 2020).

9 <https://poslovi.infostud.com/vesti/Upoznajte-frilensere-Ko-su-kako-i-koliko-zaradjuju-i-kakodolaze-do-poslova/54169> (преузето 25. 4. 2020).

Директори су морали да доносе посебна решења за сваког запосленог (мада су у неким органима донета колективна решења) како би се формално омогућило да запослени не морају да долазе на посао, те да могу да раде од куће. На тај начин су испоштоване законске процедуре и прва препрека је савладана.

Већина библиотека је од почетка ванредног стања непрекидно имала скраћено радно време, уз упућивање угрожених категорија запослених на рад од куће и са редукцијом рада са корисницима, поштујући све препоруке надлежних органа. Своје функционисање прилагодиле су новонасталој ситуацији а настављене су активности попут рада на инвентарисању, каталогизацији, дигитализацији, расходу или ревизији библиотечко-информационе грађе, обављање матичних послова у сегментима комуникације и пружања неопходних информација јавним и школским библиотекама, рад на новој онлајн МБС Бази,¹⁰ прослеђивање анкета библиотекама у надлежности и давање упутства за њихово попуњавање. Значајан део својих активности пренели смо на друштвене мреже као дигиталну платформу, путем које смо пружали разноврсне библиотечко-информационе и дигиталне садржаје.¹¹ Корисници библиотека су све време могли, путем телефона, електронске поште или преко друштвених мрежа, да контактирају установе и добијају информације или грађу доступну у електронском облику.

Значајан број библиотека пружао је више садржаја или услуга у дигиталном облику, док су поједине библиотеке креирале иновативне услуге, па чак организовале и хуманитарне акције помоћи својим локалним заједницама. Најразличитији садржаји за децу и одрасле, као што су: читање бајки, прича за лаку ноћ, аудио и визуелно читање лектире за основце и средњошколце, и др. пласирани су путем различитих платформи (најчешће је коришћена YouTube мрежа. Коришћене су више и дигиталне ризнице библиотека: Уни-

10 База података МБС намењена је прикупљању, обради и статистичкој презентацији података о библиотекама у Србији, док је израда и одржавање базе законска обавеза. Електронска база, постављена 1997. године, пренета је крајем децембра 2019. у нови електронски програм, који представља ажуран и функционалан дигитални сервис, неопходан за руковођење и унапређење библиотечко-информационог система Републике Србије. Од ове 2020. године урађена је нова апликација за дигиталну базу Мрежа библиотека Србије (МБС).

11 Дигитални садржај (енгл. Digital content) је било који садржај у дигиталном формату (нпр. веб-сајтови, базе података, електронске књиге, видео-игре, рачунарски програми итд.)

верзитетске библиотеке „Светозар Марковић” која нуди претражив корпус дигитализованих историјских новинских текстова са преко 500.000 страница на српском језику, а обухвата раздобље од почетка 19. века до данас, Народна библиотека Србије и Библиотека Матице српске, са бројним листовима, часописима и монографским публикацијама, Академска дигитална онлајн библиотека¹² – JSTOR, која је откључала садржаје за преко 6000 књига и 150 часописа, Библиотека града Београда,¹³ која је омогућила доступност онлајн платформи за гледање савремених документарних и краткометражних филмова, итд. Корисници су могли, као и увек за претраживање, користити Кобис, а на основу претраживања у Електронском каталогу (COBIB.SR) пронаћи и податак о томе која библиотека има одређену грађу, након чега би се обратили библиотекарима да им укажу на који начин би могли добити публикације или чланке који су им потребни у новоствореним условима. Неки од библиотекара слали су скенове мејлом или копије поштом, а у неким библиотекама било је могуће узети књигу и вратити је када се стекну услови за њену адекватну дезинфекцију.

Шта библиотекари мисле о раду од куће (анализа анкете)

Истраживање је спроведено креирањем онлајн анкетног Упитника, комбинованог типа (отворена и затворена) који садржи 15 питања. Одговори библиотекара прикупљени су електронским путем у периоду од 4. маја (ванредно стање је још увек било на снази) до 15. маја 2020. године, након чега је приступљено обради и анализи добијених података. Анкета је послата на адресе библиотекара – члано-

¹² Према (Армс 2000), неформална дефиниција дигиталне библиотеке је контролисана, тј. систематски организована колекција информација са придруженим сервисима, при чему су информације ускладиштене у дигиталном формату и може им се приступити преко мреже. Arms, W.: Digital libraries, MIT Press, стр. 21. Дигитална библиотека, електронска библиотека, виртуелна библиотека, хибридна библиотека, библиотека без зидова, универзална библиотека – низ је нових термина који су се појавили у последњој деценији. Неки теоретичари све ове термине сматрају синонимима, а неки пак настоје да укажу на разлике између свих актуелних форми савремене библиотеке обухваћених овим терминима. Појам дигиталне библиотеке везују за формат у којем је информација презентирана, појам виртуелне библиотеке за неодређеност простора у којем је информацијама могуће приступити, а појам електронске библиотеке за медиј који се користи за складиштење, дистрибуцију и пренос информација. Vesna Injac, Svetska digitalna biblioteka <http://eprints.rclis.org/4870/1/235.pdf> (преузето 15. 5. 2020).

¹³ Библиотека града Београда, <http://www.bgb.rs>

ва Библиотекарског друштва Србије, уз коришћење БДС листе, како би резултати били веродостојнији, јер су прилику да пошаљу своје одговаре имали библиотекари из различитих градова Србије. Анкетни упитник је попунило 120 библиотечких радника из целе Србије. Циљ анкете био је да се иницијално утврди како би COVID-19 могао утицати на посао и живот након завршетка пандемије, да пружи увид у ефикасност рада од куће током трајања ванредног стања, да идентификује могућности за побољшање пословања и промену радног окружења и након окончања ванредног стања.

Општи утисак анкетирања је да су се библиотекари врло брзо прилагодили новим околностима и условима рада у кућној изолацији. Изазов је покренуо креативност, иновативност, маштовитост и предузимљивост. Библиотечки радници прикупили су и поделили све доступне информације о великом броју бесплатних платформи за учење, раду од куће, бесплатним онлајн књигама, курсевима, музици и филмовима, сами креирали нове садржаје и програме и прилагодили оне који су већ били заступљени. Анализа је показала да би пандемија коронавируса могла да постане покретач повећаног рада на даљину у будућности и за раднике библиотечке струке, а сумирањем резултата анкете „Рад од куће током пандемије” потврђујемо тезу да су библиотекари позитивно одговорили на нови изазов: 91,5% анкетираних библиотекара би желело да ради од куће један дан, два дана у недељи или кад год је то потребно.

Резултати указују и на то да су библиотекари у већој мери забринуте поводом утицаја коронавируса на библиотеке (58,7% анкетираних), више него на утицај корона вируса на њих лично (51 %). (51 %). Веома је забринута 20,2% (лично, као и за своју библиотеку). Затим, 47,1% испитаника се изјаснило да им није ни тешко, ни лако да ефикасно раде од куће, што значи да рад од куће доживљавају као лако прихватљиву промену, док знатно мањи проценат, 24 % укупно, своју ефикасност постиже тешко. Изазови са којима су се библиотекари суочавали приликом рада од куће у највећој мери су: физичка изолација (44,2), физичке активности (63,5%), недостатак материјала или алата за рад (45,2%), отежана комуникација са колегама (37,2%), брига о деци – родитељима (47,1%), и др.

Утисак базиран на неформалним разговорима са колегама је да се неретко дешавало да су библиотекари радни део дана користи-

ли за телефонске разговоре и састанке, обављање кућних послова и рад са својом децом, да би онда вечерње часове посвећивали радним обавезама које захтевају већу концентрацију попут припреме мишљења, креирање иновативних садржаја, интеракције са љубитељима књиге путем сајта и друштвених мрежа, пружање културних садржаја и програма путем интернета и социјалних платформи. Проблем, који је нарочито био присутан у првим данима након увођења новог начина рада, јесте организовање и међусобно усаглашавање времена и простора са укућанима. Још једна негативна страна рада од куће јесте усамљеност, а она може бити проблематична јер утиче и на пад мотивације. Не постоји шанса за спонтан разговор са колегама, а запослени су ограничени на физички контакт са људима из њиховог окружења. Такође, теже је за руководиоце и надређене да надгледају и оцењују продуктивност својих радника, а уколико се комуникација ограничи само на мејлове и поруке, јављају се типични проблеми у електронској комуникацији – непоразуми и погрешно тумачење тона комуникације. Запосленима је теже да направе баланс између радног и слободног времена, управо због чињенице да се све одвија у истом простору, а често је и сама продуктивност доведена у питање – ако вас укућани стално прекидају и немате адекватно радно место у свом дому.

Рад од куће је другачији од рада у канцеларији, за поједине колеге је опуштенији, омогућава да се лакше фокусирају на конкретне задатке, раде у окружењу које су сами направили, дизајнирали и уредили. Флексибилност подстиче продуктивност и задовољство. Једначина је једноставна: што мање енергије и времена трошимо на формалности – више енергије усмеравамо на рад. Иако је повећана продуктивност, оно што се губи радом од куће је креативност и тимска кохезија. Уколико људи раде у истој просторији, велика је шанса да ће причати о задацима и проблемима на којима раде и на тај начин потенцијално доћи до заједничких и креативних решења. Рад од куће подразумева изолованост и велику индивидуалност у раду. Последично, недостатак личног контакта често отежава могућност напредовања, као и усвајање нових знања и вештина. Иако нам је дигитално доба обезбедило све могуће видове комуникације, екстра-брзу размену информација, присутност на друштвеним платформама итд. лични контакт остаје незаменљив. У послу, као и у

животу, пријатељства и поверење се граде у свакодневном, личном контакту са особама које вас окружују.

Предности рада од куће су: уштеда времена – ово је јасно свакоме ко путује на посао превозом, поготово ако живите у великом граду (55,3%), боља и ефикаснија организација времена (55,3%), не морате да бринете о томе како изгледате (48,5%), као ни о својој исхрани, с обзиром на то да су вам лако доступни кухиња и фрижидер (35%). Интересантно је да 43,7% анкетираних у предности рада од куће наводи могућност дужег спавања, док само 28,2 % може боље да се сконцентрише од куће. Предност рада од куће може да буде та што је код куће мање буке, мање узнемиравања колега. Ово важи нарочито за оне раднике који живе сами или чија су деца већ одрасла. Бољи фокус може да води бржем извршењу задатака, али и начин да се скрену мисли са корона реалности. Мере социјалног дистанцирања које треба да чувају здравље од контакта с другим људима, стварају и потребу за виртуелним повезивањем. Библиотекарима је, упркос физичкој удаљености, приоритетна комуникација са корисницима, затим са колегама, док 50% анкетираних мисли да су консултације са директором важне, али не и пресудне.

На питање: Размишљајући о тренутној ситуацији рада од куће (пандемија вируса Ковид 19) колико дуго вам се чини да можете да издржите? – 55,3 % анкетираних је одговорило да би тај период могао да буде дужи од месец дана, 19,4% неколико недеља, 15,5% месец дана, а само 2,9% каже да им је неиздрживо. Утисак библиотечких радника је да су руководиоци библиотека реаговали проактивно и заштитили запослене на самом почетку епидемије, а то је потврдила и чињеница да смо сви здрави и сигурни. Такође, добили смо јасне и свеобухватне смернице о томе како да се заштитимо током пандемије, крајње одговорно, рационално и ажурно се понашали, сходно ситуацији у којој смо се сви нашли. У прилог томе је и одговор да је 86,5% запослених задовољно понашањем руководства библиотеке за време трајања кризе (37,5 % потпуно задовољно). Затим 76 % анкетираних библиотечких радника је уверено да руководство библиотеке, заједно са оснивачем, може да пружи неопходну помоћ током ове кризе. Солидарисањем запослених и руководиоца, функционисање установа није нарушено. Криза нас је поново подсетила да је важно комуницирати конкретно, јасно, прецизно, транспарент-

но, брзо и са емоцијом. Независно од посла, 79,8% испитаника је уверено да има потребну подршку (породице, институција, медија) да превазиђе овај период.

Реорганизовани модел пословања показао се као прихватљив, функционалан, пре свега безбедан по здравље запослених и њихових породица. Скупштина Србије изгласала је, 6. маја, укидање ванредног стања, уведеног 15. марта у циљу спречавања ширења корона вируса. Тиме су створени услови да се свакодневица у Србији, после скоро два месеца полако врати у уобичајене токове, али уз поштовање свих ванредних мера. Нова неминовност донела је и нове дилеме, а живот са овим вирусом је велика непознаница на глобалном нивоу. Оно што је забрињавало библиотекарe у времену након ванредног стања било је следеће: Да ли ће се буџети за културу (библиотеке) драстично смањити? Како реализовати програме, а сви су везани за окупљање великог броја људи? Када ће бити дозвољена окупљања да би се реализовао наставак културних и књижевних програма и пројеката? Како ће функционисати све кад се вратимо? Како ћемо сачувати књижни фонд од вируса? Како ће изгледати рад са корисницима након повратка на посао и дезинфекција враћених књига? Да ли ће опстати библиотека у облику каквом данас постоји – папирни књижни фонд? Какво ће бити спровођење хигијенских мера у библиотеци? У којој мери је озбиљна надлазећа економска криза? Како ћу да надокнадим пропуштен посао који чека (ревизија)? Да ли могу да наставим да радим од куће?

Без намере да се умање и релативизују огромне негативне последице које ће ова криза имати на читаву планету, криза је и прилика да се из ње извуку одређене поуке и направе одређене позитивне промене за будућност. Криза може имати позитиван утицај на рад културних институција кроз убрзање модернизације и промену устаљене праксе у раду са корисницима. За организације попут установа културе, које су по природи троме и тешко се мењају, ово је заиста јединствена прилика да се лансирају одређене позитивне промене. Пандемија корона вируса могла би да постане покретач повећаног рада на даљину у будућности, а резултати анкете „Рад од куће током пандемије” показали су да 61,8 % библиотекарa мисли да би рад од куће био користан за библиотеке и након кризе. 50% анкетираних би овај модалитет рада примењивали кад год се укаже прилика и потре-

ба за њим, 21,2% каже да би од куће радили два дана у недељи, 15,4% један дан недељно, док само 8,7% каже да не жели да ради од куће. За одређени број запослених у библиотекама, COVID-19 ситуација искристалисала је следећи став: рад од куће јесте добра опција, али само понекад. Једноставно, користан бенефит да га искористимо када нам одговара, али никако стално. Искуства других земаља упућују на сличне ставовове. Наиме, немачки министар рада Хубертус Хајл изјавио је да намерава да предложи закон који ће заштитити право на рад од куће и по окончању пандемије, уколико постоје технички услови. „Могућност да ради од куће треба да има свако ко то жели и коме посао то дозвољава, и по окончању пандемије коронавируса. Желимо да омогућимо рад од куће у већој мери, али не на силу”,¹⁴ рекао је Хајл за лист *Bild am Zontag*. Додао је да би људи могли да изаберу да раде од куће стално или само једном или двапут недељно а да ће на јесен покушати да издејствује усвајање тог закона. Он је навео да прве процене указују да је проценат запослених у Немачкој који раде од куће повећан са 12 на 25 одсто током кризе изазване пандемијом коронавируса (око осам милиона људи).

Највероватније је да ће тренутна криза заправо убрзати и подстаћи промене о којима се већ размишљало у протеклом периоду, иако оне можда нису биле популарне код доносилаца одлука. Реч је о увођењу флексибилнијих аранжмана за раднике у култури и државној управи, уопште. Државна управа, као и било који послодавац, могла би да примени читав низ флексибилних радних аранжмана, укључујући рад на даљину (од куће), флексибилно или клизно радно време, скраћено радно време, ангажман на пола радног времена, компресовану радну недељу, итд. Неке од ових могућности већ су дефинисане и предвиђене *Законом о раду* (Члан 42).¹⁵ Међутим, криза је приморала државне органе да пронађу креативна решења за реорганизацију свог рада и увођење рада на даљину и тиме отворила простор за више иновација у решавању изазова.¹⁶

14 <http://rs.n1info.com/Svet/a593300/Nemacka-zeli-zakonski-da-zastiti-pravo-na-rad-od-kuce-i-posle-pandemije.html>, (преузето 15. 15. 2020).

15 „Закон о раду”, Службени гласник РС, бр. 95/2018. <https://www.minrzs.gov.rs/sr/dokumenti/zakoni/sektor-za-rad-i-zaposljavanje/zakoni> (преузето 15. 5. 2020).

16 <https://cep.org.rs/blogs/rad-od-kuce-tokom-pandemije/> (приступљено 11. 5. 2020).

Закључак

Велики поремећаји (*en. disruption*) обично стварају услове за велике промене и помаке у начину на који људи и организације функционишу. Када је реч о раду од куће у току ванредног стања и можемо приметити да је било бројних недостатака и да многи послови нису могли уобичајено да се обављају. Сви смо морали да се прилагодимо новонасталој ситуацији и суочимо са новим препрекама у раду. Само неке од њих су: промена радног окружења, недостатак комуникације лицем у лице и доступност колега (нарочито надређених како би потписали неки папир), лоша интернет веза, недостатак канцеларијског материјала и опреме (нпр. скенер, штампач итд.).

Упркос потешкоћама које је текућа криза створила, нове околности отвориле су и многе предности за раднике у култури. Веће присуство у породици и опуштеност у кућним условима производи мање стреса, нема бриге у вези са превозом. Предности нарочито могу доћи до изражаја уколико су управљачки процеси и методи добро постављени и уколико су запослени опремљени адекватним софтверским и технолошким решењима за рад од куће. Додатно, када је реч о предностима, оне нису резервисане само за запослене, напротив. Постоји читав низ оних који се тичу послодавца, односно у овом случају државе или локалне управе. Најочигледније од њих су убрзана дигитализација процеса и модернизација рада запослених, смањење трошкова одржавања канцеларије, канцеларијског материјала, мање коришћење боловања и одмора, и др. Свака ситуација намеће нова решења и изазове. На нама је да им се прилагодимо и поступимо што боље.

Литература:

1. Arms, W. Y. *Digital libraries*, Cambridge MA, MIT Pres, 2000.
2. Đoković, Gordana J. *Narodne biblioteke i celoživotno učenje*. Doktorska dis., Beograd: Filološki fakultet, 2013.
3. Ињац, Весна. „Светска дигитална библиотека: сан или виртуелна стварност”. *Гласник Народне библиотеке Србије* бр.1 (2002): 235–250.

4. Љубић, Слободан: „Интернет деловање библиотека”, *Читалиште* бр. 18 (мај 2011): 56–63
5. Софронијевић, А. „Нова парадиџа сарадње”. Београд: Филолошки факултет, 2015.
6. Стокић Симончић, Гордана и Жељко Вученовић. *Управљање библиотекама у добу знања*. Источно Сарајево: Матична библиотека, 2007.
7. Вученовић, Т. „Библиотека као носилац парадигмативних пракси у култури у контексту информационе друштва”. Београд: Филолошки факултет, 2016.
8. Вучковић, Жељко и Нада Тодоров. *Култура читања у времену Инјернејта*. Инђија: Народна библиотека „Ђорђе Натошевић”, 2010.
9. „Уредба о организовању рада послодавца за време ванредног стања”, *Службени гласник РС* бр. 31/2020.
10. „Закон о раду”, *Службени гласник РС* бр. 95/2018.
11. <https://www.bljesak.info/kultura/knjige/>
12. <http://www.centaronline.org/sr/vest/12019/rad-od-kuce-sada-i-ubuduce>
13. <https://cep.org.rs/blogs/rad-od-kuce-tokom-pandemije/>
14. <https://www.danas.rs/zivot/korona-virus-simptomi-preporuke-brojevi-telefona/>
15. <https://www.danas.rs/zivot/kako-organizovati-rad-od-kuce-i-biti-zadovoljan/>
16. <http://eprints.rclis.org/4870/1/235.pdf>
17. <https://www.nedeljnik.rs/nekome-se-izgleda-dopao-rad-od-kuce-nemacki-ministar-hoce-da-ga-ozakoni-od-jesen/>
18. <https://www.sharefoundation.info/sr/usluge-interneta-u-doba-pandemije/>
19. <https://direktno.rs/kolumne/269930/licni-stav-dragana-rakic-biblioteke-u-doba-korone.html>
20. <https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/13/ekonomija/1283548/ko-su-frilenseri.html>
21. <http://www.ox.ac.uk/> (преузето 6. 5. 2020).

Summary: Due to the state of emergency and measures of physical distancing, a huge part of our daily life and work has been transferred to the online environment. Certain segments of library and information activities, particularly the part related to the use of digital platforms and the placement of information via social media using the Internet, turned out to be vital during the pandemic. Considering that the activities of librarians on all social networks attracted attention, the placed contents were met with great approval of all our users (from the youngest age, through students, to the senior category users) and that the virtual meetings with users were tested as a new way of communication and accepted with great sympathy, librarians once again showed a high level of social responsibility, solidarity and empathy. The aim of the paper was to determine how COVID-19 will affect work and life after the end of the pandemic and after everything returns to as it was before, to provide insight into the efficiency of work from home during the state of emergency, to identify opportunities to improve business and change of working environment even after the end of the state of emergency.

Key words: pandemic, work from home, libraries, librarians, COVID-19